

Aluehallituksen selvitys aluevaltuustolle siitä, mihin toimenpiteisiin arviointikertomuksen johdosta on ryhdytty

Tarkastuslautakunnan suositukset	Prioriteetti	Vastaaja	Vastaus
Toiminta			
Vammaispalvelujen tulee varmistaa, että asiakkaila on mahdollista saada työ- ja päivätoimintaa palvelutarpeen arvioinnin mukaisesti hänen tarpeitaan vastaava määrä ja palvelut toteutuvat yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 4 §, sosiaalihuoltolaki 33 §, vammaispalvelulaki 26 §)	1	Päivi Lauri	Liikkuvan työtoiminnan ja tuetun työtoiminnan vahvistamisella on pystytty vastaamaan osin palveluvajeeseen. Lisäksi keväällä 2027 avautuvalla Peltolan yksiköllä ja siihen liittyvillä toiminnallisilla muutoksilla pystytään vastaamaan Oulun alueen palveluvajeeseen. Työ- ja päivätoiminnan yksikköjen tarpeenmukainen sijoitus alueellisesti sisältyy järjestämissuunnitelmaan. Oma palvelutuotantoa täydennetään tarpeen mukaan ostopalveluilla.
Työ- ja päivätoiminnan tiloja tulee uudistaa siten, että ne ovat esteettömät ja mahdollistavat asianmukaisen työ- ja päivätoiminnan toteuttamisen asiakastarpeiden mukaisesti eivätkä aiheuta terveys- tai turvallisuusriskejä asiakkaille tai henkilökunnalle.	2	Päivi Lauri	Työ- ja päivätoiminnan tilojen uudistaminen sisältyy järjestämissuunnitelmaan. Uudistamistarpeet on tunnistettu ja ne on viety tilatarpeita koskevaan selvitykseen. Muutoksia edistetään yhteistyössä tilapalvelujen kanssa.
Perusterveydenhuollon apuvälinepalveluissa tulee noudattaa perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn aikoja (terveydenhuoltolaki 51 § ja 51 a §) sekä tehdä seuranta hoitoon pääsyn toteutumisesta.	1	Katri Korolainen	Potilastietojärjestelmän päivitys (PTH-ESKO) toukokuussa 2026 on mahdollistanut hoitoon pääsyn toteutumisen seurannan aloituksen.
Pohde.fi sivustolle tulee lisätä mahdollisuus antaa asiakaspalautetta kaikista apuvälinepalvelujen toimipisteistä, jotta apuvälinepalveluja voidaan kehittää yhdenvertaisesti ja asiakaslähtöisesti koko Pohteen alueella.	2	Katri Korolainen	Asiakkaila on ollut mahdollisuus marraskuusta 2025 alkaen antaa palautetta kaikista apuvälinepalveluiden toimipisteistä.
Apuvälinepalvelujen saavutettavuutta Pohteen eri alueilla tulee seurata ja kehittää saadun palautteen perusteella apuvälineiden yhdenvertaisen saavutettavuuden varmistamiseksi.	2	Katri Korolainen	Sotejärjestämissuunnitelman päivitys määrittää apuvälinepalveluiden saatavuuden Pohteella. Asiakaspalautteet käsitellään säännöllisesti ja huomioidaan toiminnan kehittämisessä. Asiakasmääriä seurataan palvelupisteittäin.
Apuvälinepalvelujen ja Pohteen sisäisten yhteistyökumppanien välistä yhteistyötä tulee vahvistaa, jotta yhteisiä prosesseja saadaan hiottua toimiviksi ja hoidon sekä kuntoutuksen jatkuvuus ja oikea-aikaisuus saadaan varmistettua.	2	Katri Korolainen	Sisäisten yhteistyökumppanien kanssa on perustettu monialainen työryhmä yhteisten prosessien ja sovitujen toimintamallien luomiseksi. Toiminta käynnistyi huhtikuussa 2026.
Hyvinvointialueen tulee järjestää omaishoidon palvelut yhdenvertaisesti ja tarpeen mukaan kaikille asukkaille (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021).	1	Mervi Koski, Päivi Lauri	Hyvinvointialue varmistaa omaishoidon palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen yhtenäisillä myöntämisperusteilla, palvelutarpeen yksilöllisellä arvioinnilla sekä alueellisesti yhdenmukaisilla toimintatavoilla. Palvelujen saatavuutta ja yhdenvertaisuutta seurataan säännöllisesti osana omavalvontaa ja palveluiden kehittämistä.
Omaishoidon tuen käsittelyn ja päätöksenteon lakisääteisistä määräajoista tulee huolehtia (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014).	1	Mervi Koski, Päivi Lauri	Omaishoitokeskuksen toiminnan vahvistaminen on nopeuttanut hakemusten käsittelyä ikäihmisten palveluissa. Omaishoidon tuen hakemusten käsittelyaikoja seurataan säännöllisesti, ja toimintaa kehitetään edelleen siten, että palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko toteutuvat sosiaalihuoltolain edellyttämässä määräajossa.
Omaishoitokeskuksen uusi toimintamalli toteutetaan vuoden 2026 aikana, jotta mm. tiedottaminen ja yhteydenosaanti omatyöntekijään paranevat.	2	Mervi Koski	Ikä ja omaishoitokeskuksen organisaatiomuutos toteutettiin 1.6.2026 alkaen. Elokuun alusta alkaen on laajennettu myös neuvonnan aukioloaikoja Pohde on siis vahvistanut omaishoidon palvelujen yhdenvertaista saatavuutta keskittämällä neuvontaa ja ohjausta. Linkki tiedotteeseen aiheesta: https://pohde.sharepoint.com/sites/intranet-utiset/SitePages/Omaishoidon-keskuksen-puhelinaika-laajenee.aspx
Lapsiperheiden kotipalvelun ja perhetyön järjestämisessä on syytä kiinnittää huomiota yhdenvertaiseen palveluun pääsemiseen sekä toimintatapoihin, jotka turvaavat oikea-aikaisen tuen perheille (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 4 §, sosiaalihuoltolaki).	1	Leena Mämmi-Laukka	Lapsiperheiden kotipalvelun ja perhetyön yhdenvertainen saatavuus ja oikea-aikaisuus varmistetaan koko hyvinvointialueella yhtenäisillä myöntämiskriteereillä, palvelutarpeen arvioinnin käytännöllä sekä palveluohjauksen toimintamalleilla. Tavoitteena on tunnistaa tuen tarve varhain ja kohdentaa palvelut asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti mahdollisimman oikea-aikaisesti. Palveluiden saatavuutta, palveluun pääsyä ja alueellisia eroja seurataan säännöllisesti sekä kehitetään yhden yhteydenottokanavan ja yhteisten arviointikäytäntöjen avulla. Näin vahvistetaan palvelujen yhdenvertaisuutta, vaikuttavuutta ja tarkoituksenmukaista kohdentumista koko Pohteen alueella.
Lapsiperheiden kotipalvelun asiakasmaksuja tulee arvioida, jotta varmistetaan palvelun ennaltaehkäisevä rooli ja perheiden mahdollisuus ottaa vastaan palvelua tulotasosta riippumatta.	2	Leena Mämmi-Laukka	Järjestämissuunnitelmassa tullaan syksyn 2026 aikana linjaamaan lapsiperheiden kotipalvelun maksusta. Toimialueen esityksenä on tasasuuruiseen maksuun siirtyminen, mikä on yhdenvertainen asiakkaille ja mahdollistaa myös tarpeen mukaan palvelun tarjoamisen maksuttomana. Pohteella on käytössä 2 viikon maksuton lapsiperheiden kotipalvelu kaikille asiakkaille.

Lapsiperheiden kotipalvelujen ja perhetyön myöntämiskriteereitä ja palvelutarpeen arviointiprosesseja tulee arvioida ja kehittää, jotta varmistetaan perheiden tuen saanti oikea-aikaisesti, riittävän varhaisessa vaiheessa.	2	Leena Mämmi-Laukka	Yhtenäiset myöntämiskriteerit ovat voimassa ja niitä käytetään koko Pohteen alueella. Niiden toteutumista sekä tarkoituksenmukaisuutta arvioidaan osana yksiköiden toimintaa, ja niitä päivitetään tarpeen mukaisesti. Yhtenäisen palveluohjauksen kautta varmistetaan yhtäläiset käytännöt perheiden tuen tarpeen tunnistamisessa sekä mahdollistetaan varhainen tuki ja apu. Lisäksi palvelutarpeen arvioinnin prosesseja kehitetään ja seurataan jatkuvasti, jotta tuen tarpeet tunnistetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja palvelut voidaan kohdentaa oikea-aikaisesti perheiden tarpeiden mukaisesti. Palvelutarpeen arvioinnin kehittämisen lisäksi tavoitteena on vahvistaa varhaisen tuen palvelujen vaikuttavuutta ja vähentää raskaampien palvelujen tarvetta tunnistamalla perheiden tuen tarpeet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
Talous ja hallinto			
Valtuustokauden vaihtuessa tulee raportoida koko valtuustokautta koskevien tavoitteiden toteutuminen.	2	Anu Vuorinen	Valtuustokausitasoista raportointia on Pohteella kehitetty mm. siten, että vuoden 2025 tilinpäätöksessä on koottu yhteen sote järjestämissuunnitelman ja strategian toteutumista koko valtuustokaudelta 2023–2025. Tämä tukee tavoitetta tarkastella toteutumista yksittäistä vuotta laajemmassa kokonaisuudessa. Arviointikertomuksessa esiin nostettu havainto raportoinnin painottumisesta osin vuoden 2025 tilanteeseen on tunnistettavissa. Painotusta selittää osaltaan se, että hyvinvointialueen toiminnan alkuvuosina 2023–2024 talous- ja toimintatiedon saatavuudessa, kattavuudessa ja luotettavuudessa on ollut osin haasteita, mikä on vaikuttanut koko valtuustokautta koskevan vertailukelpoisen tiedon muodostamiseen. Tietopohja on kuitenkin kehittynyt, ja vuoden 2025 osalta käytettävissä on ollut aiempaa kattavampaa tietoa. Tarkastuslautakunnan suositus huomioiden raportointia valtuustokauden vaihtuessa kehitetään jatkossa mm. siten, että koko valtuustokauden kehitys esitetään yhtenäisenä kokonaisuutena ja tavoitteiden toteutuminen kuvataan sekä kehityssuuntina että konkreettisina toteumalukuina. Tämä tukee valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointia johdonmukaisesti ja vertailukelpoisesti. Lisäksi raportointia on perusteltua täsmentää esittämällä toteumatiedot määrällisinä aina, kun se on mahdollista. Edellä kuvattu kehittämistyö voidaan toteuttaa osana käynnissä olevaa valtuustokautta siten, että mittaristoa ja raportointikäytäntöjä täsmennetään kauden alkuvaiheessa ja seurantatieto kertyy yhdenmukaisesti koko kauden ajan.
Toimialueiden tulee kiinnittää huomioita investointien suunnitteluun ja toteuttamiseen siten, että investoinnit tukevat palvelutuotannon tehokkuutta ja suorituskykyä.	2	Jouko Luukkonen	Toimialueiden investointisuunnittelun prosessia on kehitetty vuosittain. Keväällä 2026 otettiin käytännöksi, että investointiryhmä käsittelee toimialueiden investoinnit toimialuekohtaisissa erilliskatselmuksissa. Myös valtion investointiohjaus ja mm. lisälainanottovaltuusmenettely edellyttävät jatkossa isompien investointien tarkempaa arviointia.
Riskienhallintajärjestelmän kilpailutus ja käyttöönotto tulee varmistaa tarkoituksenmukaisen riskienhallinnan varmistamiseksi.	2	Jouko Luukkonen	Riskienhallintajärjestelmän hankkimisesta on tehty päätös ja järjestelmä on käyttöönottovaiheessa.
Sisäisen tarkastuksen riittävää resurssointia on tarkoituksenmukaista tarkastella.	2	Jouko Luukkonen	Aluehallitus on keväällä 2026 päättänyt käynnistää koko organisaatiota koskevat yhteistoimintaneuvottelut. Näissä oloissa sisäisen tarkastuksen resurssointia ei ole mahdollista vahvistaa.
Konserniohjetta täydennetään siten, että se täyttää hyvinvointialuelain 49 §:n vaatimukset hyvinvointialuekonsernin valmiussuunnitteluun ja varautumiseen liittyen.	1	Jouko Luukkonen	Konserniohjeessa on ohjeistus tytäryhteisöjen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta, mutta varsinaisesti varautumisesta ja valmiussuunnittelusta ei. Ohjeen täydennys näiltä osin valmistellaan aluehallituksen ja -valtuuston hyväksyttäväksi.
Omistajan yhtiökokousedustajien ja hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä sekä omistajan ennakokäsityksistä laaditaan pykäläpäätökset, joiden avulla varmistetaan lain- ja tarkoituksenmukaisuus muun muassa dokumentoinnin ja arkistoinnin osalta sekä voidaan todentaa annettu omistajaohjaus. Sähköpostitse annettu muu omistajaohjaus arkistoidaan vielä erikseen muistiona tai dokumentoituna päätöksenä. (hallintolaki ja julkisuuslaki)	1	Jouko Luukkonen	Yhtiökokousedustajien ja hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä on vuosittain tehty hallintosäännön mukaiset viranhaltijapäätökset. Muista omistajaohjauksen edellyttämistä asioista tehdään päätökset hallintosäännön mukaisesti.
Omistajapolitiikkaa tarkennetaan siten, että jokaisesta tytär- ja osakkuusyhteisöstä mainitaan niiden perustehtävä, peruste niiden omistamiselle ja yhteisökohtaiset linjaukset niiden toimintaan.	2	Jouko Luukkonen	Omistajapolitiikan tarkentavat linjaukset valmistellaan aluehallituksen ja tarvittaessa aluevaltuuston päätettäväksi syksyllä 2026 hankintalain muutoksen tultua hyväksytyksi.
Hallintosääntöä päivitetään siten, että aluehallitus (tai sen alaisuuteen perustettava konsernijaosto) nimeää hyvinvointialueen edustajat yhtiökokouksiin ja muihin kokouksiin sekä nimeää ehdokkaat hallitusten tms. jäseniksi.	2	Jouko Luukkonen	Aluehallitus ei näe erillisen konsernijaoston perustamista tarkoituksenmukaisena. Aluehallitus hoitaa suoraan omistajaohjauksen edellyttämää poliittiseen päätöksentekoon tarvittavaa roolia. Aluehallituksen näkemyksen mukaan myös muu omistajaohjauksen päätösvaltaan liittyvä ohjeistus on riittävällä tasolla.
Konserniyhteisöjen hallituskokoonpanoissa huomioidaan, ettei jäsenillä ole keskenään esimies-alaisuuhdetta Pohteen työ- ja virkatehtävissä.	2	Jouko Luukkonen	Aluehallitus ei näe tarkastuslautakunnan esittämää rajausta tarpeellisenä, koska se johtaisi joissakin hallituskokoonpanoissa tarvittavan monipuolisen osaamispuutteen kaventumiseen.

Tytäryhteisöille asetettaviin tavoitteisiin lisätään enemmän myös pitkän aikavälin tavoitteita.	2	Jouko Luukkonen	Tämä suositus huomioidaan omistajapolitiikan tarkentavia linjauksia valmisteltaessa.
Tytäryhteisöjen tavoitteiden mittareita ja tavoitteen toteutumisten raportointitapaa kehitetään, jotta toteutumisesta saadaan tuotettua selkeämpää ja yhdenmukaista tietoa.	2	Jouko Luukkonen	Raportointitapaa on vuosittain kehitetty ja kehitetään edelleen saatujen kokemusten ja palautteen johdosta. Mm. vuoden 2026 talousarviossa tavoitteiden asettelua ja riskienarviointia on kehitetty.
Hankintoihin osallistuvien sidonnaisuudet tulee selvittää kaikilta osin ja noudattaa esteellisyyssääntelyä (hallintolaki 27–30 §).	1	Sari Haataja	Hallintolain 29 §:n mukaan viranhaltijan ja toimielimen jäsenen esteellisyyden ratkaisee henkilö itse, esteellisyyden ratkaiseminen on tapauskohtaista harkintaa. Monijäsenisen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydessä lopullinen päätösvalta on toimielimellä. Hallintopalvelut/oikeudelliset palvelut normaalityönä tukee ja kouluttaa henkilöitä ja toimielimiä esteellisyyteen liittyvissä asioissa. Toimielinten esteellisyyssasiat ovat olleet korostuneesti esillä koko Pohteen ajan.
Hyvinvointialueen tulee laatia systemaattinen korruptiontorjunnan toimintamalli huomioiden korruptiontorjunnan itsearviointitesti sekä kypsyytason arviointikriteerit.	2	Sari Haataja	Systemaattinen korruption torjunta koostuu muun muassa johdon näkemyksestä ja sen viestinnästä, sisäisen valvonnan toimivuudesta, ennalta ehkäisevistä toimintatavoista, ohjeistukset (mm. lahjoista, eduista, sponsoroinnista ja poliittisista avustuksista), koulutuksesta, sopimushallinnasta, läpinäkyvästä hankintaprosessista (julkiset tarjouspyynnöt), sidonnaisuusrekisteristä (tarkastuslautakunta) ja ns. sisäisestä ilmiäntokanavasta. Oikeusministeriön korruptionvastaisen työn määritelmien ja itsearvioinnin perusteella Pohteella on korruptiontorjuntaan liittyviä em. ohjeita ja ehkäiseviä käytäntöjä, Pohteen haasteena on viestiä henkilöstölle, mistä ohjeista ja keinoista kokonaisuus syntyy. Hyvinvointialueen johtoryhmä on antanut loppuvuonna 2025 toimialueille tähän liittyvän toimeksiannon.
Korruption merkittävimmät riskialueet tulee tunnistaa ja korruption liittyvät riskit ja niiden hallinta arvioida osana riskienhallintaprosessia.	2	Sari Haataja	Merkittävät riskit on tunnistettu ja niiden hallintaan on keinot, näiden kytkeminen tiukemmin riskienhallintaprosessiin on syytä tehdä. Suomalaisen korruption kaksi keskeisintä muotoa ovat hankinnat ja poliittinen toiminta, joiden osalta Pohteella on kattavat ohjeet ja toimintamallit. Pohteella on kattava hankintaohje, joka ohjaa hankintaprosessia ja sisältää toimimallit esteellisyytilanteissa. Viranhaltijoiden sidonnaisuuksia tarkastellaan sivutoimilupa ja -ilmoitus -prosessin kautta. Uuden valtuustokauden vaihtuessa hallintopalvelut/toimielimet tekee poliittisille päättäjille esteellisyykselyn sekä kouluttaa toimielimiä konkreettisissa esteellisyyssasioissa. Pohteella on edustamista, matkustamista ja koulutuksia sekä luottokortteja koskeva menettelytapaohje. Ohjeen liitteenä on edelleen ajankohtaisen Kuntaliiton ohje vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista. Tarkastuslautakunta vastaa sidonnaisuusrekisteristä.
Hyvinvointialueen on tarkoituksenmukaista laatia eettiset ohjeet, jotka sisältävät myös päätöksentekoon, yleiseen hallinnon hoitamiseen sekä korruption torjuntaan liittyvät näkökulmat.	2	Sari Haataja	Pohteella on laajasti eettiseen toimintaa ja hyvää hallintoa liittyviä ohjeita, toimintamalleja ja järjestelmiä (ks. aikaisemmat vastaukset), joita kaikkia ei ole tarkoituksenmukaista koota samaan ohjeeseen. Tarkoituksenmukaista on kuitenkin koota yhteen dokumenttiin tieto erilaisista hyvää hallintoa ja eettistä toimintaa tukevista ohjeista, toimintamalleista ja järjestelmistä. Koottu dokumentti tulee osaltaan henkilöstön tietoisuutta hyvästä hallinnosta ja eettisistä toimintatavoista.
Yritysyhteistyöhön, lahjoihin ja kestitäksiin tulee laatia kattavat ja selkeät kirjalliset ohjeet koko hyvinvointialuetasoisesti.	2	Sari Haataja	Pohteella on yritysyhteistyöhön, lahjoihin ja kestitäksiin liittyvät ohjeet olemassa (kohta 31). Ohjeiden päivittämistarvekartoitus on syytä tehdä. Ohjeiden helpompaan saavutettavuuteen ja jalkautamiseen on otettu kantaa kohdassa 32.
Henkilöstö			
Omaishoidon tuen päätöksiä tekevien viranhaltijoiden osaamisesta tulee huolehtia päätöksenteon laadun varmistamiseksi.	2	Mervi Koski, Päivi Lauri	Hyvinvointialue varmistaa omaishoidon tuen päätöksiä tekevien viranhaltijoiden osaamisen perehdytyksellä, säännöllisellä koulutuksella, yhtenäisillä ohjeilla sekä asiantuntijatuella. Päätöksenteon laatua ja yhdenmukaisuutta seurataan osana omavalvontaa, ja osaamista vahvistetaan jatkuvasti tunnistettujen kehittämistarpeiden perusteella.
Asiakkaat			
Työ- ja päivätoiminnan sisältöjä ja ohjaajien valmiuksia on tärkeä kehittää siten, että ne vastaavat asiakkaiden erilaisiin tarpeisiin. Lisäksi työtehtävien valinnassa tulee huomioida asiakkaan taidot ja kyvyt.	2	Päivi Lauri	Työtoiminnassa on jatkettu systemaattisesti hankkeessa kehitetyn tavoitteellisen työtoiminnan toimintamallin jalkauttamista, muun muassa kouluttamalla henkilöstöä toimintamalliin ja varmistamalla yhtenäisiä prosesseja. Henkilöstörakennetta muutetaan työtoiminnassa luontaisen poistuman kautta sosionomipainotteiseksi, jotta riittävä osaaminen varmistetaan. Työ- ja päivätoiminnan sisältö ja tavoitteet perustuvat asiakastarpeisiin, joiden perusteella laaditaan yksilöllinen toteuttamissuunnitelma.